

ce figurează în acest act nu poate fi luat drept o clauză în *futurum*, pentru eventualitatea în care Vodița ar fi fost reluată, căci în acest caz nu ne-am putea explica de ce și în enumerarea posesiunilor și veniturilor foste ale acestei mănăstiri, cuprinsă în hrisovul în discuție intervin, față de cele amintite în dania lui Vladislav, unele mici schimbări¹.

Înainte de a ne ocupa de acestea însă, este necesar să vedem dacă o reluare a teritoriului pe care se afla Vodița — și deci implicit și a cetății Severinului — încă din această vreme, este sau nu plauzibilă². O diplomă a regelui Ungariei, Sigismund, din 16 martie 1390 amintește de niște documente pierdute «... tempore quo Dan Wayvoda, cum suo valido exercitu, dictas tenutas castri nostri Myhald < Mehadija > invaserat...»³. Este evident că Dan n-ar fi putut pătrunde atât de adânc dincolo de graniță, cu o puternică armată, pe cine știe ce mărunte poteci de munte⁴, și că deci, la data la care s-a produs atacul menționat, cetatea cheie a singurului mare drum militar între Oltenia și Banat trebuia să se fi aflat în stăpânirea domnului român⁵. Rămâne deci să vedem doar la ce dată s-a putut petrece atacul lui Dan I în părțile Mehadiiei. Chiar dacă n-am admite că din hrisovul adesea citat, din 3 octombrie 1385, ar reieși clar că regiunea de la granița severineană fusese încă dinainte cucerită, totuși ar fi greu de crezut că voievodul român, mort — precum s-a arătat⁶ — la 23 septembrie 1386, în cursul unei campanii la sud de Dunăre, să fi cucerit în cursul aceleiași veri și Severinul⁷, astfel încât în orice caz cetatea ar fi trebuit să fie ocupată încă înainte de sfârșitul toamnei anului 1385⁸. Onciul și-a exprimat părerea — foarte plauzibilă — că inițiativa lui Dan a fost prilejuită de starea de anarhie ce a urmat morții — la 10 septembrie 1382 — regelui Ludovic I⁹. Astfel, reocuparea Severinului de către Țara Românească — și, ca urmare, reîntrirea sub stăpânirea acesteia a posesiunilor Vodiței, situate între cetate și hotar — trebuie pusă după această dată (mai probabil după începutul primăverii anului 1383) și înainte de emitera hrisovului din 3 octombrie 1385. Iar dacă admitem că năvălirea lui Dan în ținutul Mehadiiei nu s-a făcut în continuarea campaniei de cucerire a cetății Severinului, ci în cursul unei alte campanii, ulterioare, destinată să asigure respectarea hotarelor de odinioară, acum restabile, putem restringe — cu mulți sorți de probabilitate — perioada în care a fost reluat Severinul între primăvara anului 1383 și toamna lui 1384.

Prin reîntrirea ei în posesiunea tuturor satelor pe care i le dăruise Vladislav voievod mănăstirii Vodiței¹⁰, oșărea acum așezată la Tismana devenea, deodată, deosebit de bogată: ea își putea chiar îngădui să plaseze o parte din sumele rezultate din veniturile pe care le avea în

¹ Nu mai sînt pomenite «cite găleți vor fi de la satul lui Coste pe Topolnița» (Panaitescu, *Documente*, p. 36, rînd 9—10; DIR B, veac XIII—XV, p. 27), precum și Terovățul; în schimb, la Jidovștița se adaugă cu Potocul.

² Părerea că Severinul n-ar fi fost reluat decît în vremea lui Mircea, la P. Panaitescu, *Mircea cel Bătrîn*, p. 146, ³ Hurmuzaki-Densusianu, *Documente*, I₂, nr. 270, p. 331—332; cf. Onciul, *Titlul lui Mircea*..., în CL, XXXVII (1903), p. 29—30.

⁴ Onciul, *Titlul lui Mircea*..., observă just acest lucru, datînd ocuparea Severinului între 1382 și 3 octombrie 1385. Termenul *ante quem*, il constituie, evident, hrisovul lui Dan I; ca termen *post quem*, învățatul amintit consideră actul, mult discutat, emis de «Gregorius dei Apostolicæ sedis gracia Episcopus Seurinij, nec non parcius Transalpinarum...» în acel an «de quatuor temporum quo cantatur officium: Intret» (12—14 martie 1382) (*ibidem*, p. 27). Pentru motivele ce fac însă ca acest document să fie mai mult decît îndoielnic, vezi S.C.I.A., IV (1957), nr. 1—2, p. 118 și notele 1—3.

⁵ Severinul ar fi putut fi deci ocupat fie în cursul unei campanii prealabile expediției menționate în documentul lui Sigismund, fie chiar cu prilejul acestei expediții, prădarea părților Mehadiiei fiind, în acest caz, doar o continuare a atacului și cuceririi cetății.

⁶ P. P. Panaitescu, *Mircea cel Bătrîn*, p. 43.

⁷ E într-adevăr greu de admis ca Dan să se fi încumetat să pornească o expediție la sud de Dunăre, în același an în care oastea sa mai participase la o altă campanie dincolo de hotare.

⁸ Admițînd că prădarea ținutului Mehadiiei ar fi avut loc în 1385, ea trebuia să se fi terminat înainte de sfârșitul lui septembrie, de vreme ce domnul, care — după mîntuirea din documentul lui Sigismund — luase parte el însuși la expediție, se afla din nou la reședința sa de la Argeș.

⁹ D. Onciul, *Titlul lui Mircea*..., în CL, XXXVII (1903), p. 30.

¹⁰ Este de la sine înțeles că, dacă proprietățile funciare trebuiau să rămînă aproape aceleași (vezi mai sus, p. 271 și nota 6, schimbările intervenite în această privință), în ce privește veniturile, se putuse produce modificări însemnate. Astfel, ni se pare, trebuie explicată dispariția dintre daniile vechi a mențiunii privitoare la «cite găleți vor fi de la satul lui Coste pe Topolnița», mențione ce figurează în actul de la Vladislav (Panaitescu, *Documente*, p. 36, rînd 9—10; *Doc. priv. ist. rom.*, B, veac XIII—XV, p. 27), dar nu se mai repetă în cel al lui Dan I. Socotim și noi că omiterea acestui venit în cel-de-al doilea document se datorește faptului că el nu mai putea fi încasat la acea vreme. Dar nu ni se pare că motivul ar putea fi, cum s-a propus (vezi mai sus, nota 2) faptul că el s-ar mai fi aflat încă în stăpînire ungurească, ci acela că momentan — căci el reapare, mai tîrziu, în vremea lui Mircea, într-un document fără dată (P. P. Panaitescu, *Documente*, nr. 18, p. 74—80; DIR., B, veac XIII—XV, nr. 31, p. 46—48, datat îndoielnic «<1399 mai 11>») — «gălețile» în discuție nu se puteau încasa, fie pentru că satul fusese distrus în cursul luptelor pentru stăpînirea Severinului, fie pentru că, speriați de exploatarea mai intensă din vremea stăpînirii maghiare, locuitorii săi se risipiseră sau fugiseră în Țara Românească. Dat fiind însă că, așa cum ni se spune în chiar hrisovul lui Vladislav voievod, satul respectiv se afla «pe Toporna», el nu s-ar fi putut găsi sub stăpînire ungurească atîta vreme cît celelalte posesiuni ale Vodiței, dintre care unele situate mai la vest, se aflau, toate, în regiuni de sub autoritatea efectivă a domnului român. Același lucru se poate spune despre satul Țarovățul.